

Dr. Gülşah BOSTANCI BOZBAYINDIR

CEZA HUKUKUNDA HAKSIZ TAHRİK

İstanbul - 2013

Beta

Yayın No : 3020
Hukuk Dizisi : 1479

1. Baskı - Aralık 2013 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 333 - 047 - 9

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı-Cilt : Net Kırtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Taksim Cad. Yoğurtçu Faik Sok. No: 3 Taksim Beyoğlu/İST.
Tel: (0-212) 249 40 60 (Sertifika No. 13723)
Kapak Tasarım : Veysel Coşkun

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş. (Sertifika No. 16136)
Narlıbahçe Sokak No. 11
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 513 87 05 - 511 36 50
www.betayayincilik.com

Bu kitap sevgili annem Yaşar Bostancı ve sevgili babam Muharrem Bostancı'ya ithaf olunur.

SUNUŞ

Dr. Gülşah Bostancı-Bozbayındır'ın "Ceza Hukukunda Haksız Tahrik" başlıklı bu eseri, kendisinin Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Programında oybirliğiyle kabul edilmiş "Haksız Tahrik" konulu doktora tezinin üzerinde çalışılarak ortaya çıkmıştır. Gülşah Bostancı'yı, 2005 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde henüz gencecik bir ceza hukuku asistanı olduğunda tanıdım. Aynı Kürsüde yaklaşık beş yıl süreyle hocası olarak bu genç akademisyenin çalışkanlığını, disiplinini, öğrenmeye merakını değerlendirme olanağım oldu. Kendisinin, başarılı, iyi bir ceza hukukçusu olabileceği kanaatine ulaştım.

Gülşah Bostancı'nın doktora öğrenciliği sürecinde hem doktora tez izleme komitesinde hem de doktora tez jürisinde yer almış bir hocası olarak da kendisini bu çalışmasından dolayı kutlarım. Doktora tez konusunun belirlenmesi aşamasında yazar suç genel teorisi çalışmak arzusunu gösterince, Ceza Hukukunda güncelliğini hiçbir zaman yitirmeyen haksız tahrik konusunun, suç genel teorisinde bulunan, örneğin akıl hastalığı, yaş küçüklüğü, meşru savunma, tasarlama, töre saiki, kan gütme saiki, azmetirme, suça teşvik, tahrik suçları gibi diğer pek çok konuyla ilişkisini göz önünde tutarak çalışılmasına karar verdik.

Dr. Gülşah Bostancı-Bozbayındır, "Ceza Hukukunda Haksız Tahrik" adlı eserinde, Ceza Hukukunda haksız tahrik konusunu hem Türk Ceza Hukuku açısından hem de karşılaştırmalı hukuk açısından bilimsel olarak ele almış, ayrıntısıyla, uygulamadan örneklerle de incelemiştir. Yazar, doktora tez yazım sürecinde yurt dışı bursu kazanarak ondört ay süreyle Federal Almanya'da hem Max-Planck Uluslararası ve Yabancı Ceza Hukuku Enstitüsü'nün zengin uluslararası kaynaklarından hem de Trier Üniversitesi'nin olanaklarından yararlanmıştır. Dolayısıyla bu eser, hem İngilizce hem de Almanca güncel kaynaklardan yararlanılmış bir eserdir. Bu nedenle, hukukçulara, konusunda Federal Almanya Hukukunun yanında diğer yabancı hukuklarla da karşılaştırma olanağı ve bilgisi de sunan zengin bir kaynak niteliğindedir.

Dr. Gülşah Bostancı-Bozbayındır'ı, aynı zamanda kendisinin ilk kitabı da olan “Ceza Hukukunda Haksız Tahrik” adlı eseri için tekrar kutluyor, eseri uygulamacılara salık veriyor, yazarın yeni eserlerine eş olmasını da diliyorum.

Prof. Dr. Serap KESKİN KIZIROĞLU
Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
Anabilim Dalı Başkanı.
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
Anabilim Dalı (E) Öğretim Üyesi

ÖNSÖZ

Bu kitap, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı'nda gerçekleştirdiğim ve 'Ceza Hukukunda Haksız Tahrik' başlıklı Haziran 2013 tarihinde, tez danışmanım Doç.Dr. Ümit KOCASAKAL başkanlığında, Prof. Dr. Serap KESKİN KIZIROĞLU, Prof. Dr. Hamide ZAFER, Prof. Dr. Ahmet Ulvi TÜRKBAĞ, Doç. Dr. Vesile Sonay EVİK'ten oluşan jüri üyelerinin önünde savunularak oybirliği ile başarılı bulunmuş olan doktora tezimin yayınlanmış halidir.

Çalışmanın gerçekleştirilmesinde ve bütün doktora tez yazım sürecinde, desteğini benden esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım sayın Doç.Dr. Ümit KOCASAKAL'a; doktora tez savunması esnasında değerli görüş ve eleştirilerini benimle paylaşmak suretiyle çalışmanın daha verimli ve zengin olmasına vesile olan sayın Prof.Dr. Ahmet Ulvi TÜRKBAĞ'a ve Doç.Dr. Vesile Sonay EVİK'e; asistanlığımın bir bölümünde kendisi ile çalışma onurunu yaşadığım, her alandaki bilgisini, deneyimlerini, zamanını benimle paylaşmış olan sayın Prof.Dr. Hamide ZAFER'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Akademik yaşantıma devam edebilmem hususunda bana güvenerek elimden tutan, bütün bir doktora sürecinde bana her konuda desteğini ve emeğini asla esirgemeyen, hayatın her yönünde bilgi ve görüşlerini benimle paylaşmak suretiyle bana yol gösteren ve yanımda olan, tezimi ayrıntılı bir şekilde inceleyip görüş ve önerilerini benimle paylaşan, cesaretlendiren, kendisini tanımış ve kendisi ile çalışmış ve çalışıyor olmaktan her zaman onur, mutluluk duyduğum ve bu hususta kendimi şanslı hissettiğim, büyük saygı ve sevgi beslediğim hocam sayın Prof.Dr. Serap KESKİN KIZIROĞLU'na da içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın kaynak araştırması Max-Planck Institut für ausländisches und internationales Strafrecht'in sağladığı burs imkanı ile enstitü kütüphanesinin zengin araştırma olanakları sayesinde yapılmış ve çalışmanın büyük bir bölümünün yazımı TÜBİTAK yurtdışı doktora araştırma bursunun sağladığı imkan dahilinde Trier Üniversitesi ve Max-Planck Enstitüsü'nde gerçekleştirilmiştir. Max-Planck Enstitüsü olanakla-

rından yararlanmamı sağlayan Enstitü Müdürü Prof. Dr. Ulrich SIEBER ve Dr. Silvia TELLENBACH'a teşekkürlerimi sunarım. Trier Üniversitesi'nde bulunduğum sürede danışmanlığımı üstlenen, değerli zamanını bana ayıran, kürsüsünde bana yer vermek suretiyle, kendi kürsü üyelerinden ayırmadan beni ağırlama nezaketini gösteren Trier Üniversitesi Hukuk Fakültesi hocalarından sayın Prof.Dr. Bernd HECKER'e saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, akademik yaşantımda önem arz eden hususlarda desteğini esirgemeyen sayın Doç.Dr. Cüneyt YÜKSEL'e; çalışmanın Fransızca kaynaklarını değerlendirmemde bana yardımcı olan Av. Seda ERTEN KOÇ'a ve Özge MUTLU KAYA'ya; İtalyanca kaynakları değerlendirmemde bana yardımcı olan Yard. Doç. Dr. Barış ERMAN'a; çalışmamı hazırlarken her türlü desteğini gördüğüm değerli arkadaşım Yard. Doç.Dr. Nilay ARAT'a ve sevgili ağabeyim Cihan Koral BOSTANCI'ya; çalışmada yer alan psikoloji bilimine ilişkin hususları değerlendirmemde bana yardımcı olan uzman klinik psikolog Derya GÜLTERLER'e; bir bilim insanı olması vesilesiyle gerçekleştirdiği değerlendirmelerin yanı sıra, her alanda bilgi ve görgüsüne başvurabildiğim, fikir alışverişinde bulunabildiğim, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Yard.Doç.Dr. Ali Emrah BOZBAYINDIR'a; özellikle gerek çalışmanın hazırlanması sürecinde desteğini gösteren, gerekse bütün akademik yaşantımda bana emeği geçen dostlarıma ve herkese teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Son olarak tezimin kitap olarak okuyucuya ulaşmasını sağlayan sayın Seyhan SATAR'a ve Beta Yayınevinin değerli çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Gülşah BOSTANCI BOZBAYINDIR
Acıbadem, 2013

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	V
ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ	1

Birinci Bölüm

HAKSIZ TAHRİK KAVRAMI, HAKSIZ TAHRİKİN PSİKOLOJİK VE HUKUKİ ESASI, TARİHİ GELİŞİMİ

I. HAKSIZ TAHRİK KAVRAMI.....	5
II. HAKSIZ TAHRİKİN PSİKOLOJİK VE HUKUKİ ESASI	6
A. Haksız Tahrikin Psikolojik Esası Olarak Heyecan Kavramı.....	6
1. Heyecan Kavramı.....	6
2. Heyecanın Birey Üzerindeki Fiziksel ve Davranışsal Etkileri.....	11
3. Değerlendirme	12
B. Haksız Tahrikin Hukuki Esası	15
1. Genel Olarak.....	15
2. Suça Etki Eden Bir Neden Olarak Haksız Tahrik	16
3. Kusurluluğa Etki Eden Bir Neden Olarak Haksız Tahrik..	18
a. Genel Olarak	18
b. Türk Ceza Hukukunda Kusurluluk Kavramı	21
c. Haksız Tahrikin Kusurluluk Üzerindeki Etkisi	29
d. Değerlendirme.....	32
III. HAKSIZ TAHRİKİN TARİHİ GELİŞİMİ	34
A. İlkel Ceza Hukuku Dönemi.....	34
B. Roma Hukuku Dönemi.....	36

C. Müşterek Ceza Hukuku Dönemi.....	37
D. Türk Ceza Hukukunda Haksız Tahrikin Tarihi Gelişimi	38
1. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	38
2. Cumhuriyet Sonrası Dönem.....	41
a. 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Haksız Tahrik Düzenlemesi	41
b. Türk Ceza Kanunu'nun Ön Tasarılarında Yer Alan Haksız Tahrik Düzenlemeleri	42
E. Anglo-Sakson Hukukunu Benimseyen Ülkelerde Haksız Tahrikin Tarihi Gelişimi	45

İkinci Bölüm

ANGLO-SAKSON VE KITA AVRUPASI HUKUK SİSTEMLERİNDE HAKSIZ TAHRİK

I. ANGLO-SAKSON HUKUK SİSTEMİNİ BENİMSEYEN ÜLKELERDE HAKSIZ TAHRİK	51
A. Anglo-Sakson Hukuk Sistemini Benimseyen Ülkelerde Haksız Tahrik	51
1. Genel Olarak.....	51
2. Haksız Tahrik ile Azaltılmış Sorumluluk Hali Arasındaki İlişki	53
B. Haksız Tahrikin Şartları	56
1. Genel Olarak.....	56
2. Haksız Tahrikin Subjektif Unsuru	58
3. Haksız Tahrikin Objektif Unsuru	61
C. Anglo-Sakson Hukuk Sistemini Benimseyen Ülkelerdeki Mevcut Düzenlemeler	63
1. İngiltere - 2009 tarihli The Coroners and Justice Act	63
2. Anglo-Sakson Hukuk Sistemini Benimsemiş Diğer Ülkeler	66
a. Yeni Zelanda	67
b. İskoçya.....	70
c. İrlanda	72
d. Güney Afrika.....	73
e. Avustralya	74

f. Kanada.....	78
g. Amerika Birleşik Devletleri	79
(1) Model Ceza Kanunu Düzenlemesi	79
(2) Model Ceza Kanunu ile Anglo-Sakson Hukuk Sisteminin Karşılaştırılması	82
3. Netice ve Değerlendirme	84
a. Genel Olarak	84
b. Haksız Tahrik Düzenlemesinin Tamamen Kaldırılması Eğilimi.....	87
c. Haksız Tahrik Düzenlemesinin Tamamen Kaldırılmaması Ancak Daraltılması Eğilimi	89

II. KITA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİNİ BENİMSEYEN

BAZI ÜLKELERDE HAKSIZ TAHRİK 90

A. Genel Olarak	90
B. Federal Almanya.....	91
1. Alman Ceza Kanunu'nun Genel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen ve Suçun Daha Az Cezayı Gerektiren Hali Olarak Heyecan (dStGB 20)	91
a. Genel Olarak	91
b. Esaslı Bir Şuur Bozukluğu Hali Olarak Heyecan.....	93
2. Alman Ceza Kanunu'nun Özel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Adam Öldürme Suçunun Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hali (dStGB 213/1).....	99
a. Alman Ceza Kanunu'nun 213.maddesinin Amacı ve Uygulama Alanı	99
b. Alman Ceza Kanunu'nun 213.maddesinin Unsurları. 103	
(1) Tahrik Eden ve Tahrik Konusu Fail ya da Yakını	103
(2) Ölen Tarafından Gerçekleştirilen Tahrik Fiili	104
(3) Failin Tahrik Fiiline Başlı Başına Kendi Kusuru İle Neden Olmaması	110
(4) Tahrik Fiilinin Failde Hiddete Neden Olması ve Failin Fiilin Akabinde Suça Sürüklenmesi.....	112
c. Nitelikli Adam Öldürme Suçunda Alman Ceza Kanunu'nun 213.maddesinin Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	115

d.	Ölümlle Sonuçlanan Kasten Yaralama Suçunda Alman Ceza Kanunu'nun 213.maddesinin Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	117
3.	Alman Ceza Kanunu'nun Özel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Hakaret Suçu Bakımından Özel Haksız Tahrik Hali (dStGB 199).....	118
C.	İsviçre	120
1.	Genel Olarak	120
2.	İsviçre Ceza Kanunu'nun Genel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Haksız Tahrik Hali (chStGB 48)	121
a.	Genel Olarak	121
b.	İsviçre Ceza Kanunu'nun 48.maddesinin Uygulanabilme Şartları.....	122
3.	İsviçre Ceza Kanunu'nun Özel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Kasten Öldürme Suçu Bakımından Haksız Tahrik Hali (chStGB 113).....	124
a.	Genel Olarak	124
b.	İsviçre Ceza Kanunu'nun 113.maddesinin Uygulanabilme Şartları	126
(1)	Şiddetli Ruhsal Karışıklık	126
(2)	Ruhsal Karışıklığın Mazur Görülebilirliği	129
(3)	Ciddi Ruhsal Baskı Altında Fiilin İşlenmesi	132
4.	İsviçre Ceza Kanunu'nun Özel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Hakaret Suçu Bakımından Özel Haksız Tahrik Hali (chStGB 177)	134
D.	Avusturya.....	136
1.	Genel Olarak	136
2.	Avusturya Ceza Kanunu'nun Genel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Haksız Tahrik Hali (öStGB 34) .	137
3.	Avusturya Ceza Kanunu'nun Özel Hükümleri Kapsamında Düzenlenen Kasten Öldürme Suçu Bakımından Haksız Tahrik Hali (öStGB 76).....	138
a.	Genel Olarak	138
b.	Avusturya Ceza Kanunu'nun 76.maddesinin Uygulanabilme Şartları.....	140
(1)	Avusturya Ceza Kanunu'nun 76.maddesinin Objektif Unsuru	140

(2) Avusturya Ceza Kanunu'nun 76.maddesinin Subjektif Unsuru.....	142
(3) Şiddetli Ruhsal Karışıklık	144
(4) Ruhsal Karışıklığın Mazur Görülebilirliği	148
4. Avusturya Ceza Kanunu'nun Özel Hükümleri Kapsamında Hakaret Suçu Bakımından Düzenlenen Özel Haksız Tahrik Hali (öStGB 115).....	151
E. İtalya	152
F. Fransa	158
G. Hollanda	162

Üçüncü Bölüm

TÜRK CEZA HUKUKUNDA HAKSIZ TAHRİKİN DÜZENLENİŞ BİÇİMİ, TÜRLERİ, KOŞULLARI VE SUÇ GENEL TEORİSİNİN İLGİLİ DİĞER KAVRAMLARI İLE HAKSIZ TAHRİK İLİŞKİSİ

I. TÜRK CEZA HUKUKUNDA HAKSIZ TAHRİKİN DÜZENLENİŞ BİÇİMİ.....	167
II. TÜRK CEZA HUKUKUNDA HAKSIZ TAHRİKİN TÜRLERİ.....	171
A. Genel Haksız Tahrik	171
B. Özel Haksız Tahrik	173
C. Hafif ve Ağır Tahrik.....	175
III. TÜRK CEZA HUKUKUNDA HAKSIZ TAHRİKİN KOŞULLARI..	177
A. Tahrik Teşkil Eden Fiilin Varlığı	177
1. Genel Olarak	177
2. Tahrik Teşkil Eden Fiiller.....	177
3. Taksirle İşlenen Fiiller.....	182
B. Tahrik Fiilinin Haksız Oluşu	183
1. Genel Olarak	183
2. Borçlar Hukukunda ve Medeni Hukukta Haksız Fiil	184
3. Ceza Hukukunda Haksız Fiil	186
4. Kültürel Algının Haksız Fiil Kavramı Üzerindeki Etkisi ..	191
5. Hakkında Takibat Yapılan Suç Niteliğindeki Haksız Fiiller	195
C. Haksız Fiilin Varlığını İspat Problemi.....	197

D.	Tahrik Fiilinin Yöneldiği Hedef	200
1.	Genel Olarak	200
2.	Failin Şahsı Dışındaki Hedefler	202
3.	Tahrik Fiilinin Müstakil Bir Mağdura Karşı İşlenmesi Gerekli midir?	207
E.	Tahrik Fiilinin Failde Hiddet veya Şiddetli Eleme Neden Olması	208
1.	Şiddetli Elem	208
2.	Hiddet	209
F.	Haksız Tahrike Neden Olan Fiile Tepki	210
1.	Tepki Fiili	210
2.	Tepki Fiilinin Yönelimi	211
3.	Tepki Fiilinin Zamanı	212
4.	Tahrik Fiili ile Tepki Fiili Arasındaki Nedensellik Bağı ..	216
G.	Haksız Fiil ile Tepki Fiili Arasındaki Orantılılık	216
1.	Genel Olarak	216
2.	Türk Hukukunda Orantılılık Hususundaki Görüşler	218
3.	Yargıtay Kararlarında Orantılılık	219

IV. TÜRK CEZA HUKUKUNDA SUÇ GENEL TEORİSİNİN İLGİLİ DİĞER KAVRAMLARI İLE HAKSIZ TAHRİK İLİŞKİSİ ...221

A.	Kusurluluğu Etkileyen Hallerden Akıl Hastalığı ve Yaş Küçüklüğü ile Haksız Tahrik İlişkisi	221
1.	Akıl Hastalığı ve Yaş Küçüklüğü ile Haksız Tahrikin Bir Arada Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	221
2.	Akıl Hastalığının ve Yaş Küçüklüğünün Etkisi İle İşlenen Fiillerin Haksız Tahrik Sayılıp Sayılamayacağı Sorunu ..	224
B.	Meşru Savunma Hukuka Uygunluk Nedeni ile Haksız Tahrik İlişkisi	226
1.	Genel Olarak	226
2.	Meşru Savunma ile Haksız Tahrikin Bir Arada Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	227
3.	Meşru Savunmada Sınırın Aşılması ile Haksız Tahrik İlişkisi	232
C.	Cezayı Etkileyen Diğer Haller ile Haksız Tahrik İlişkisi	245
1.	Takdiri Hafifletici Sebepler ile Haksız Tahrik İlişkisi	245
2.	Tasarlama ile Haksız Tahrik İlişkisi	247

a.	Genel Olarak	247
b.	Soğukkanlılık Teorisi.....	249
c.	Plan Kurma Teorisi	249
d.	Tasarlama ile Haksız Tahrikin Bir Arada Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	250
3.	Töre ve Kan Gütme Saikleri ile Haksız Tahrik İlişkisi	257
a.	Genel Olarak	257
b.	Töre Saiki	258
c.	Töre Saiki ile Haksız Tahrikin Bir Arada Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	260
d.	Kan Gütme Saiki	263
e.	Kan Gütme Saiki ile Haksız Tahrikin Bir Arada Uygulanıp Uygulanamayacağı Sorunu	265
D.	Suçta İştirakte Azmettirme ve Teşvik ile Haksız Tahrik İlişkisi	270
1.	Azmettirme İle Haksız Tahrik İlişkisi.....	270
2.	Teşvik ile Haksız Tahrik İlişkisi.....	271
3.	Türk Ceza Kanunu'nda Şahsa Bağlı Ağırlatıcı ve Hafifletici Nedenlerin Azmettiren ve Yardım Edene Sirayeti ve Haksız Tahrik İlişkisi	272
E.	Tahrik Suçları ile Haksız Tahrik İlişkisi	278
	SONUÇ	281
	KAYNAKÇA	293

KISALTMALAR

Art	: Article
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
BGE	: Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichts
BGH	: Bundesgerichtshof
BGHSt	: Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Strafsachen
bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
C.D.	: Ceza Dairesi
CHD	: Ceza Hukuku Dergisi
chStGB	: schweizerisches Strafgesetzbuch
Cr App	: Criminal Appeal
dStGB	: deutsches Strafgesetzbuch
E.	: Esas
ed.	: Edition
FS	: Festschrift
hrsg	: herausgegeben von
HRR	: Zeitschrift für Höchstgerichtliche Rechtsprechung im Strafrecht
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
JW	: Juristische Woche Zeitschrift
K.	: Karar
Kn	: Kenar numarası
Krşl	: Karşılaştırınız
Maltepe ÜHFD	: Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

MDR	: Monatschrift für Deutsches Recht
NJW	: Neue Juristische Wochenschrift
NStZ	: Neue Zeitschrift für Strafrecht
ObG	: Obergerichtshof
OGHS	: Obergerichtshof in Strafsachen
öStGB	: österreichisches Strafgesetzbuch
S.	: Sayı
Strk	: Strafkammer
StV	: Strafverteidiger
T.	: Tarih
TBB.	: Türkiye Barolar Birliği
TCHD	: Türk Ceza Hukuku Derneği
TCK	: Türk Ceza Kanunu
tdk	: Türk Dil Kurumu
vd.	: ve devamı
Vol	: Volume
Yay.	: Yayınları
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
YÜHFD	: Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi